

**ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՎԵՃԵՐԻ ԽԱՂԱՂ ԿԱՐԳԱՎՈՐՄԱՆ ՄԱՍԻՆ
1907 ԹՎԱԿԱՆԻ ԿՈՆՎԵՆՑԻԱ**

ԿՈՆՎԵՆՑԻԱ

Միջազգային վեճերի խաղաղ կարգավորման մասին*

Նորին մեծություն գերմանական կայսր՝ Պրուսիայի թագավորը, Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների նախագահը, Արգենտինայի Հանրապետության նախագահը, Նորին մեծություն Ավստրիայի կայսր՝ Բոհեմիայի թագավորը եւ այլք, եւ Հունգարիայի առաքելական թագավորը, Նորին մեծություն Բելգիայի թագավորը, Բուլղարիայի Հանրապետության նախագահը, Բրազիլիայի Միացյալ Նահանգների Հանրապետության նախագահը, Նորին արքայական մեծություն Բուլղարիայի արքայազնը, Չիլիի Հանրապետության նախագահը, Նորին մեծություն Չինաստանի կայսրը, Կոլումբիայի Հանրապետության նախագահը, Կուբայի Հանրապետության ժամանակավոր նահանգապետը, Նորին մեծություն Դանիայի թագավորը, Դոմինիկյան Հանրապետության նախագահը, Էկվադորի Հանրապետության նախագահը, Նորին մեծություն Իսպանիայի թագավորը, Ֆրանսիայի Հանրապետության նախագահը, Նորին մեծություն Մեծ Բրիտանիայի եւ Իռլանդիայի Միացյալ Թագավորության եւ ծովերից այն կողմ գտնվող բրիտանական տիրույթների թագավորը, Հնդկաստանի կայսրը, Հելլենների Նորին մեծություն թագավորը, Գվատեմալայի Հանրապետության նախագահը, Հաիթիի Հանրապետության նախագահը, Նորին մեծություն Իտալիայի թագավորը, Նորին մեծություն Ճապոնիայի կայսրը, Նորին թագավորական մեծություն Լյուքսեմբուրգի Մեծ դուքս՝ Նասաուի դուքսը, Մեքսիկայի Միացյալ Նահանգների նախագահը, Նորին արքայական մեծություն Չեռնոգորիայի արքայազնը, Նիկարագուայի Հանրապետության նախագահը, Նորին մեծություն Նորվեգիայի թագավորը, Պանամայի Հանրապետության նախագահը, Պարագվայի Հանրապետության նախագահը, Նորին մեծություն Նիդեռլանդների թագուհին, Պերուի Հանրապետության նախագահը, Նորին կայսերական մեծություն Պարսկաստանի շահը, Նորին մեծություն Ռումինիայի թագավորը, Նորին մեծություն Համայն Ռուսիո կայսրը, Սալվադորի Հանրապետության նախագահը, Նորին մեծություն Սերբիայի թագավորը, Նորին մեծություն Սիամի թագավորը, Նորին մեծություն Շվեդիայի թագավորը, Շվեյցարիայի Դաշնային խորհուրդը, Նորին մեծություն Օսմանյան կայսրը, Ուրուգվայի Արեւելյան Հանրապետության նախագահը, Վենեսուելայի Միացյալ Նահանգների նախագահը,

ոգեշնչված համընդհանուր խաղաղության պահպանման ուղղությամբ

* Կոնվենցիայի՝ այստեղ վերարտադրված տեքստը, 1907 թվականի Խաղաղության համաժողովում ընդունված ֆրանսերեն տեքստի թարգմանությունն է։ Ֆրանսալեզու տարբերակը համարվում է գերակայող։

աշխատելու ի սրտե ցանկությամբ,

վճռականությամբ գործադրելով բոլոր ջանքերը, նպաստելով միջազգային վեճերի խաղաղ կարգավորմանը,

ճանաչելով քաղաքակիրթ ազգերի հասարակության անդամներին միավորող համերաշխությունը,

ցանկանալով ընդլայնել օրենքի կայսրությունը եւ ամրապնդել միջազգային արդարադատությունը,

համոզված լինելով, որ բոլոր անկախ տերություններին հասանելի մշտական արբիտրաժային Տրիբունալի ստեղծումն արդյունավետ ներդրում կլինի այս արդյունքին հասնելու համար,

հաշվի առնելով արբիտրաժային վարույթի կազմակերպական համընդհանուր եւ մշտական կազմակերպման առավելությունները,

համակարծիք լինելով Միջազգային խաղաղության համաժողովի կայսրական նախաձեռնողի հետ, որ նպատակահարմար է միջազգային պայմանագրում ամրագրել արդարության եւ իրավունքի սկզբունքները, որոնց վրա հիմնված են պետությունների անվտանգությունը եւ ժողովուրդների բարեկեցությունը,

ՄՇՏԱԿԱՆ ԱՐԲԻՏՐԱԺԱՅԻՆ ԴԱՏԱՐԱՆ — ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐ

ցանկություն ունենալով այս նպատակին հասնելու համար ապահովել քննության իրականացման հանձնաժողովների եւ արբիտրաժային տրիբունալների պրակտիկայում ավելի արդյունավետ աշխատանքը եւ հեշտացնելու արբիտրաժին դիմելու գործընթացը այն դեպքերում, երբ թույլ է տալիս պարզեցված ընթացակարգը,

անհրաժեշտ համարելով որոշակի մանրամասների վերանայումը եւ միջազգային վեճերի խաղաղ կարգավորման շուրջ Խաղաղության առաջին համաժողովի աշխատանքն ավարտին հասցնելը,

Բարձր պայմանավորվող կողմերը որոշել են այդ նպատակով կնքել նոր Կոնվենցիա՝ որպես լիազոր ներկայացուցիչներ նշանակելով հետեւյալ անձանց.

(Ստորեւ՝ լիազոր ներկայացուցիչների անունները)

որոնք, սահմանված կարգի եւ ձեւի շրջանակներում ստանձնելով իրենց լիազորությունները, համաձայնության եկան հետեւյալ դրույթների վերաբերյալ.

ՄԱՍ I. ՀԱՄԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԽԱՂԱՂՈՒԹՅԱՆ ՊԱՀՊԱՆՈՒՄԸ

Հոդված 1

Նպատակ ունենալով որքան հնարավոր է կանխել պետությունների միջեւ հարաբերություններում ուժի կիրառումը՝ Պայմանավորվող տերությունները համաձայնում են գործադրել իրենց լավագույն ջանքերը՝ ապահովելու միջազգային տարաձայնությունների խաղաղ լուծումը:

ՄԱՍ II. ԲԱՐԻ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՆ ՈՒ ՄԻՋՆՈՐԴՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հոդված 2

Լուրջ տարածայնության կամ հակասություն դեպքում Պայմանավորվող տերություններն այնքանով, որքանով թույլ են տալիս հանգամանքները, պետք է զենք կիրառելու փոխարեն համաձայնեն դիմել մեկ կամ մի քանի բարեկամ տերությունների բարի ծառայություններից կամ միջնորդությունից օգտվելու հնարավորությանը:

Հոդված 3

Սույն դիմումից անկախ՝ Պայմանավորվող տերություններն առաջարկում են, որ վեճի մասնակից չհանդիսացող մեկ կամ մի քանի տերություններ սեփական նախաձեռնությամբ, եւ որքանով թույլ են տալիս հանգամանքները, առաջարկեն իրենց բարի ծառայություններն ու միջնորդությունը վեճի մասնակից պետություններին:

Վեճի մասնակից չհանդիսացող տերություններն իրավունք ունեն առաջարկելու իրենց բարի ծառայություններն ու միջնորդությունը նույնիսկ ռազմական գործողությունների ընթացքում:

Այս իրավունքի իրացումը կողմերից եւ ոչ մեկը չպետք է դիտարկի որպես ոչ բարեկամական գործողություն:

Հոդված 4

Միջնորդի խնդիրն է հաշտեցնել հակադիր պահանջները եւ նվազեցնել թշնամանքի զգացումը, եթե այն ծագել է վեճի մասնակից պետությունների միջեւ:

Հոդված 5

Միջնորդի գործառույթները դադարում են այն պահին, երբ վիճող կողմերից մեկը կամ ինքը՝ միջնորդը, հայտարարում է, որ առաջարկվող հաշտության միջոցները չեն ընդունվում:

Հոդված 6

Թե՛ կողմերի խնդրանքով, թե՛ վեճի մասնակից չհանդիսացող տերությունների նախաձեռնությամբ կիրառվող բարի ծառայությունները եւ միջնորդությունն ունեն բացառապես խորհրդատվության բնույթ եւ ոչ մի դեպքում չունեն պարտադիր ուժ:

Հոդված 7

Միջնորդության ընդունումը հակառակի վերաբերյալ համաձայնություն չլինելու դեպքում չի կարող լինել զորահավաքի կամ պատերազմի պատրաստվելու այլ միջոցառումների հետաձգման, դանդաղեցման կամ խոչընդոտման պատճառ:

Եթե միջնորդությունը տեղի է ունենում ռազմական գործողություններն սկսվելուց հետո, ապա դրա հիմքով հակառակի վերաբերյալ այլ համաձայնություն չլինելու դեպքում ընթացիկ ռազմական գործողությունները չեն դադարեցվում:

Հոդված 8

Պայմանավորվող տերությունները միաձայն առաջարկում են հետեւյալ հատուկ միջնորդության կիրառումն այն դեպքերում, երբ հանգամանքները թույլ են տալիս՝

Լուրջ տարածայնության դեպքում, երբ վտանգված է խաղաղությունը, վեճի մասնակից հանդիսացող կողմերը համապատասխանորեն ընտրում են տերություն, որին լիազորում են հակառակ կողմի ընտրած տերության հետ ուղիղ բանակցություններ վարելու առաքելությունը, խաղաղ հարաբերությունների խզումը կանխելու նպատակով:

Սույն մանդատի գործողության ժամանակահատվածում, որի ժամկետը, եթե այլ բան սահմանված չէ, չի կարող գերազանցել երեսուն օրը, վեճի մասնակից պետությունները դադարեցնում են վեճի առարկային առնչվող բոլոր ուղղակի հաղորդակցությունները միմյանց հետ, որը համարվում է փոխանցված բացառապես միջնորդ տերություններին, որոնք պետք է գործադրեն լավագույն ջանքերը վեճի կարգավորման նպատակով:

Խաղաղ հարաբերությունների խզման դեպքում այս տերություններն ունեն ընդհանուր պարտավորություններ՝ օգտագործելու ցանկացած հնարավորություն խաղաղության վերականգնման համար:

ՄԱՍ III. ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՔՆՆԻՉ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Հոդված 9

Միջազգային վեճերում, որոնք չեն առնչվում ո՛չ պատվին, ո՛չ էլ կենսական շահերին եւ բխում են փաստերի գնահատման շուրջ ունեցած տարակարծությունից, Պայմանավորվող տերություններն առաջարկում են կողմերի դիվանագիտական համաձայնության չհասնելու դեպքում այնքանով, որքանով թույլ են տալիս հանգամանքները, հիմնել միջազգային քննիչ հանձնաժողով փաստերի անկողմնակալ եւ արդար քննությամբ այդ վեճերի լուծման համար:

Հոդված 10

Միջազգային քննիչ հանձնաժողովները ստեղծվում են վիճող կողմերի միջեւ կնքվող հատուկ համաձայնագրով:

Քննություն իրականացնելու մասին համաձայնագրով սահմանվում են քննության ենթակա փաստերը այն որոշում է Հանձնաժողովի ստեղծման ձեւը եւ ժամկետը, ինչպես նաեւ հանձնակատարների լիազորությունների շրջանակը:

Անհրաժեշտության դեպքում այն նաեւ որոշում է հանձնաժողովի նստավայրը, եւ արդյոք կարող է այն տեղափոխվել այլ վայր, հանձնաժողովի կողմից կիրառելի լեզուն եւ այն լեզուները, որոնցով թույլատրելի է իր առջեւ հանդես գալ, ինչպես նաեւ ամսաթիվը, երբ յուրաքանչյուր կողմ պետք է ներկայացնի իր փաստերի շարադրանքը, եւ ընդհանուր առմամբ բոլոր պայմանները, որոնց շուրջ կողմերը համաձայնության են եկել:

Եթե կողմերը անհրաժեշտ են համարում նշանակել փորձագետներ, նրանց ընտրությունն ու լիազորությունների շրջանակը որոշվում է քննություն իրականացնելու մասին համաձայնագրով:

Հոդված 11

Եթե քննություն իրականացնելու մասին համաձայնագրով չի սահմանվում, թե որտեղ է լինելու հանձնաժողովի նստավայրը, այն գտնվելու է Հաագայում:

Նիստի վայրը չի կարող փոփոխվել Հանձնաժողովի կողմից, երբ այն արդեն ամրագրված է, բացառությամբ կողմերի համաձայնության առկայության դեպքերի:

Եթե քննություն իրականացնելու մասին համաձայնագրով չի որոշվում, թե որ լեզուները պետք է կիրառվեն, այդ խնդիրը լուծվում է հանձնաժողովի միջոցով:

Հոդված 12

Եթե այլ բան սահմանված չէ, քննիչ հանձնաժողովները պետք է կազմվեն սույն Կոնվենցիայի 45-րդ եւ 57-րդ հոդվածներով սահմանված կարգով:

Հոդված 13

Հանձնակատարներից կամ փորձագետներից որեւէ մեկի մահվան կամ հրաժարականի դեպքում կամ որեւէ պատճառով գործառույթների կատարման անհնարինության դեպքում նրա թափուր տեղը համալրելու համար կիրառվում է միեւնույն ընթացակարգը, որը կիրառվել է վերջինիս նշանակելիս:

Հոդված 14

Կողմերն իրավունք ունեն նշանակելու հատուկ ներկայացուցիչներ՝ հանդես գալու քննության իրականացման հանձնաժողովում, որոնց պարտականությունն է ներկայացնել կողմերին եւ գործել որպես միջնորդ իրենց եւ հանձնաժողովի միջեւ:

Նրանք նաեւ իրավունք ունեն նշանակելու պաշտպան կամ փաստաբան, որը կներկայացնի իրենց գործը եւ հանձնաժողովի առջեւ կպաշտպանի իրենց շահերը:

Հոդված 15

Մշտական արբիտրաժային դատարանի Միջազգային բյուրոն Հաագայում գործող հանձնաժողովների համար հանդես է գալիս որպես քարտուղարություն եւ տրամադրում է իր տարածքներն ու անձնակազմը Պայմանավորվող տերություններին՝ քննության իրականացման հանձնաժողովի գործածության համար:

Հոդված 16

Եթե հանձնաժողովը նիստն անցկացնում է Հաագայից բացի այլ վայրում, այն նշանակում է գլխավոր քարտուղար, որի գրասենյակը ծառայում է որպես քարտուղարություն:

Քարտուղարության գործառույթն է նախագահի հսկողության ներքո անհրաժեշտ միջոցներ ձեռնարկել հանձնաժողովի նիստերի անցկացման, արձանագրության կազմման եւ մինչ քննությունն ընթանալը՝ արխիվների կազմակերպման եւ Հաագայում գտնվող միջազգային բյուրո դրանց փոխանցման համար:

Հոդված 17

Քննության իրականացման հանձնաժողովների կազմավորման եւ աշխատանքի գործընթացն ավելի դյուրին դարձնելու նպատակով պայմանավորվող կողմերը առաջարկում են հետեւյալ կանոնները, որոնք կիրառելի կլինեն քննության ընթացակարգի համար, քանի դեռ կողմերը չեն ընդունում այլ կանոններ:

Հոդված 18

Հանձնաժողովը սահմանում է ընթացակարգի մանրամասները, որոնք չեն ընդգրկվում քննության իրականացման հատուկ համաձայնագրում կամ սույն Կոնվենցիայում, եւ իրականացնում է ապացույցների տնօրինման համար անհրաժեշտ բոլոր ձեւականությունները:

Հոդված 19

Քննությունն իրականացնելիս երկու կողմերն էլ պետք է լսվեն:

Նշված ժամկետներում յուրաքանչյուր կողմ հանձնաժողովին եւ հակառակ կողմին առկայության դեպքում ներկայացնում է փաստերի շարադրանքը եւ ամեն դեպքում ակտերը, թղթերն ու փաստաթղթերը, որոնք անհրաժեշտ է համարում ճշմարտությունը պարզելու համար, ինչպես նաեւ վկաների ու փորձագետների ցանկը, որոնց ապացույցները ցանկանում է լսելի դարձնել:

Հոդված 20

Հանձնաժողովն իրավունք ունի կողմերի համաձայնությամբ տեղափոխվել ցանկացած վայր, որն իր կարծիքով արդյունավետ կլինի այսպիսի քննության իրականացման միջոցի դիմելու կամ իր անդամներից մեկին կամ մի քանիսին ուղարկելու համար: Պետք է ստանալ թույլտվություն այն պետությունից, որի տարածքում առաջարկվում է քննությունն իրականացնել:

Հոդված 21

Յուրաքանչյուր քննություն եւ յուրաքանչյուր տարածքի զննում պետք է իրականացվի կողմերի ներկայացուցիչների եւ իրավախորհրդատուների ներկայությամբ կամ վերջիններիս ներկայանալու մասին պատշաճ ծանուցելուց հետո:

Հոդված 22

Հանձնաժողովն իրավասու է յուրաքանչյուր կողմից պահանջել անհրաժեշտ համարվող բացատրություններ եւ տեղեկություններ:

Հոդված 23

Կողմերը քննության իրականացման հանձնաժողովին հնարավորինս տրամադրում են բոլոր այն միջոցներն ու հնարավորությունները, որոնք անհրաժեշտ են, որպեսզի այն կարողանա ամբողջովին ծանոթանալ փաստերին եւ ճշգրիտ հասկանալ դրանք:

Նրանք պարտավորվում են օգտագործել իրենց տրամադրության տակ եղած միջոցները, սեփական ներպետական իրավունքի համաձայն, ապահովելու իրենց տարածքում գտնվող եւ հանձնաժողով հրավիրված վկաների կամ փորձագետների ներկայությունը:

Եթե վկաները կամ փորձագետները չեն կարող ներկայանալ հանձնաժողով, կողմերն ապահովում են նրանց ապացույցների հանձնումն իրենց երկրի լիազորված պաշտոնատար անձանց:

Հոդված 24

Երրորդ պայմանավորվող տերության տարածքում Հանձնաժողովի կողմից իրականացվող բոլոր ծանուցումների մասով Հանձնաժողովն ուղղակիորեն դիմում է տվյալ տերության կառավարությանը: Միեւնույն կանոնը կիրառվում է ապացույց ձեռք բերելու նպատակով տեղում ձեռնարկվող քայլերի դեպքում:

Այդ նպատակով առաջադրված պահանջները կատարվում են այնքանով, որքանով թույլ են տալիս հայցվող տերության տիրապետության տակ գտնվող ներպետական իրավունքով սահմանված միջոցները: Դրանք չեն կարող մերժվել, քանի դեռ տվյալ տերությունը չի համարում դրանք իր ինքնիշխան իրավունքների կամ անվտանգության խաթարման համար նախատեսված միջոցներ:

Հանձնաժողովը նաեւ մշտապես իրավասու է գործել այն տերության միջոցով, որի տարածքում այն գտնվում է:

Հոդված 25

Վկաներն ու փորձագետները կանչվում են կողմերի դիմումի համաձայն կամ հանձնաժողովի սեփական նախաձեռնությամբ եւ բոլոր դեպքերում այն պետության կառավարության միջոցով, որի տարածքում նրանք գտնվում են:

Վկաներին հարցաքննում են հաջորդաբար եւ առանձին՝ ներկայացուցիչների եւ պաշտպանների ներկայությամբ եւ հանձնաժողովի կողմից սահմանված կարգի համաձայն:

Հոդված 26

Վկաների քննությունն իրականացվում է նախագահի կողմից:

Հանձնաժողովի անդամները կարող են, այնուամենայնիվ, յուրաքանչյուր վկայի ուղղել հարցեր, որոնք, իրենց կարծիքով, կարող են լուսաբանել եւ ամփոփել իր ապացույցները կամ անհրաժեշտության սահմաններում ստանալ ցանկացած կերպ վկային առնչվող տեղեկություններ, ճշմարտությանը հասնելու համար:

Ներկայացուցիչներն ու պաշտպանները չեն կարող, ո՛չ ընդհատել վկային իր շարադրանքը ներկայացնելիս, ո՛չ էլ ուղղակի հարցադրում կատարել, սակայն նրանք կարող են նպատակահարմար համարելու դեպքում դիմել նախագահին այդպիսի լրացուցիչ հարցեր վկային ուղղելու խնդրանքով:

Հոդված 27

Վկան պետք է ցուցմունք տա առանց որեւէ գրառումից կարդալու թույլտվություն ստանալու: Այնուամենայնիվ, նախագահը կարող է թույլ տալ նրան օգտվել գրառումներից կամ փաստաթղթերից, եթե ներկայացվող փաստերը բնույթով պարտադրում են դրանց ներգրավումը:

Հոդված 28

Անմիջապես կազմվում է վկայի ցուցմունքի արձանագրություն եւ ընթերցվում է վկային: Վերջինս կարող է ըստ անհրաժեշտության կատարել այնպիսի փոփոխություններ եւ լրացումներ, որոնք կարձանագրվեն իր ցուցմունքի վերջում:

Երբ ցուցմունքն ամբողջությամբ ընթերցվում է վկայի համար, նրան խնդրում են այն ստորագրել:

Հոդված 29

Ներկայացուցիչներն իրավունք ունեն քննության ընթացքում կամ ավարտին հանձնաժողովին կամ հակառակ կողմին գրավոր կերպով ներկայացնելու այնպիսի ցուցմունքներ, պահանջներ կամ փաստերի ամփոփագիր, որը նրանք կիրառելի են համարում ճշմարտությունը պարզելու համար:

Հոդված 30

Հանձնաժողովի քննարկումները տեղի են ունենում փակ դռների ետեւում եւ վարույթն անցկացվում է դռնփակ: Բոլոր հարցերը լուծվում են հանձնաժողովի անդամների մեծամասնության կողմից:

Եթե անդամը հրաժարվում է քվեարկելուց, փաստը պետք է արձանագրել:

Հոդված 31

Հանձնաժողովի նիստերը դռնբաց չեն, եւ չեն հրապարակվում նաեւ արձանագրություններին ու քննությանն առնչվող փաստաթղթերը՝ բացառությամբ հանձնաժողովի՝ կողմերի համաձայնությամբ կայացրած որոշման առկայության դեպքում:

Հոդված 32

Երբ կողմերը ներկայացնում են բոլոր բացատրություններն ու ապացույցները, եւ հարցաքննվում են բոլոր վկաները, նախագահը հայտարարում է քննությունն ավարտված, եւ հանձնաժողովը հեռանում է քննարկում անցկացնելու եւ կազմելու իր զեկույցը:

Հոդված 33

Զեկույցը ստորագրվում է հանձնաժողովի բոլոր անդամների կողմից:

Եթե անդամներից որեւիցե մեկը հրաժարվում է ստորագրել, փաստն ամրագրվում է, սակայն զեկույցը շարունակում է համարվել վավերական:

Հոդված 34

Հանձնաժողովի զեկույցը ընթերցվում է դռնբաց նիստի շրջանակներում ներկայացուցիչների եւ իրավախորհրդատուի ներկայությամբ կամ պատշաճ ծանուցմամբ հրավիրված լինելու դեպքում:

Յուրաքանչյուր կողմի տրվում է զեկույցի մեկական օրինակ:

Հոդված 35

Հանձնաժողովի զեկույցն ունի բացառապես փաստերն արձանագրող բնույթ եւ ոչ մի պարագայում չի կարող համարվել արբիտրաժային որոշում: Կողմերը լիովին ազատ են ըստ իրենց հայեցողության տնօրինելու այդ փաստերը:

Հոդված 36

Յուրաքանչյուր կողմ վճարում է իր սեփական ծախսերը եւ հանձնաժողովի ծախսերի հավասար բաժինը:

ՄԱՍ IV. ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԱՐԲԻՏՐԱԺ

Գլուխ I. Արբիտրաժային համակարգը

Հոդված 37

Միջազգային արբիտրաժի նպատակն է լուծել պետությունների միջեւ վեճերն այդ պետությունների կողմից ընտրված դատավորների միջոցով՝ օրենքի նկատմամբ հարգանքի հիման վրա:

Արբիտրաժին դիմելը ենթադրում է արբիտրաժային որոշման բարեխիղճ կատարում:

Հոդված 38

Իրավական բնույթի հարցերի, մասնավորապես՝ միջազգային կոնվենցիաների մեկնաբանման կամ կիրառման դեպքում արբիտրաժը Պայմանավորվող տերությունների կողմից ճանաչվում է ամենաարդյունավետ եւ միեւնոյն ժամանակ ամենաանկողմնակալ միջոցը՝ լուծելու այն վեճերը, որոնք չեն լուծվել դիվանագիտության միջոցով:

Հետեւաբար ցանկալի կլինի վերոնշյալ հարցերի շուրջ ծագող վեճերի մասով պայմանավորվող կողմերն անհրաժեշտության դեպքում, որքանով հանգամանքները թույլ են տալիս, հնարավորություն ունենան արբիտրաժ դիմելու:

Հոդված 39

Արբիտրաժային համաձայնագիրը կնքվում է արդեն իսկ գոյություն ունեցող կամ ապագայում ծագող վեճերի լուծման համար:

Այն կարող է ընդգրկել ցանկացած վեճ կամ միայն որոշակի տեսակի վեճեր:

Հոդված 40

Անկախ ընդհանուր կամ մասնավոր պայմանագրերից, որոնցով ուղղակիորեն սահմանվում է արբիտրաժ դիմելը որպես պարտադիր՝ Պայմանավորվող տերությունների համար, տվյալ տերություններն իրավունք են վերապահում կնքելու նոր համաձայնագրեր՝ ընդհանուր կամ մասնավոր՝ նպատակ ունենալով պարտադիր արբիտրաժի միջոցով քննության հանձնել այն բոլոր գործերը, որոնք կհամարեն արբիտրաժի հանձնման ենթակա:

Գլուխ II. Մշտական Արբիտրաժային դատարանը

Հոդված 41

Ցանկանալով ստեղծել դիվանագիտական ճանապարհով չկարգավորված միջազգային տարաձայնությունների դեպքում անհապաղ արբիտրաժի դիմելու հնարավորություն՝ Պայմանավորվող տերությունները պարտավորվում են հիմնել մշտական արբիտրաժային դատարան, ինչպես սահմանվել է Առաջին խաղաղության համաժողովում, որը հասանելի կլինի ցանկացած ժամանակ եւ կգործի, եթե կողմերը սույն կոնվենցիայի ընթացակարգային կանոնների համաձայն այլ բան չեն նախատեսում:

Հոդված 42

Մշտական դատարանն իրավասու է քննել բոլոր արբիտրաժային գործերը՝ բացառությամբ այն դեպքերի, երբ կողմերը համաձայնում են ստեղծել հատուկ տրիբունալ:

Հոդված 43

Մշտական դատարանի նստավայրը գտնվում է Հաագայում:

Միջազգային բյուրոն դատարանի համար հանդես է գալիս որպես քարտուղարություն: Այն դատարանի վարույթների հետ կապված հաղորդակցության ուղին է: Նրան է վստահվում արխիվների պահպանման առաքելությունը եւ վարչական գործունեության իրականացումը:

Պայմանավորվող տերությունները պարտավորվում են առաջին իսկ հնարավորության դեպքում փոխանցել բյուրոյին նրանց միջեւ կնքված արբիտրաժային վարույթի պայմաններին վերաբերող ցանկացած համաձայնագրի, ինչպես նաեւ հատուկ տրիբունալի կողմից կայացված որոշումների վավերացված օրինակները:

Նրանք նաեւ պարտավորվում են բյուրոյին փոխանցել օրենքները, կարգավորումները եւ փաստաթղթերը, որոնք անհրաժեշտության դեպքում հավաստում են դատարանի կողմից կայացված որոշումների կատարումը:

Հոդված 44

Յուրաքանչյուր Պայմանավորվող տերություն նշանակում է ոչ ավելի, քան չորս անձ՝ միջազգային իրավունքի հարցերում կոմպետենտ, բարձր բարոյական համբավ ունեցող եւ պատրաստակամ ստանձնելու արբիտրի պարտականությունները:

Նշանակված անձինք որպես դատարանի անդամներ գրանցվում են մի ցուցակում, որի մասին բյուրոյի միջոցով ծանուցվում է բոլոր Պայմանավորվող տերություններին:

Արբիտրների ցուցակում ցանկացած փոփոխության մասին բյուրոն ծանուցում է Պայմանավորվող տերություններին:

Երկու կամ ավելի տերություններ կարող են համաձայնել մեկ կամ մի քանի անդամի համատեղ նշանակման շուրջ:

Միեւնույն անձը կարող է նշանակվել տարբեր տերությունների կողմից: Դատարանի անդամները նշանակվում են վեց տարի պաշտոնավարման ժամկետով: Նրանք կարող են վերանշանակվել:

Դատարանի անդամի մահվան կամ հրաժարականի դեպքում թափուր տեղը համալրվում է միեւնույն ընթացակարգով, որով վերջինս նշանակվել էր: Այս դեպքում նշանակումը կատարվում է նոր՝ վեց տարի ժամկետով:

Հոդված 45

Երբ Պայմանավորվող տերությունները ցանկանում են դիմել մշտական արբիտրաժային դատարան՝ իրենց միջև ծագած տարաձայնությունը լուծելու համար, արբիտրների ընտրությունը, որոնք հրավիրվում են կազմելու սույն տարաձայնությունը լուծելու իրավասություն ունեցող տրիբունալ, պետք է կատարվի դատարանի անդամների հիմնական ցուցակից:

Այն դեպքում, երբ արբիտրաժային տրիբունալի կազմը չի որոշվում կողմերի ուղղակի համաձայնությամբ, կիրառվում է հետևյալ կարգը

Յուրաքանչյուր կողմ նշանակում է երկու արբիտր, որոնցից միայն մեկը կարող է հանդիսանալ տվյալ տերության քաղաքացի կամ ընտրվել իր կողմից որպես մշտական դատարանի անդամներ առաջարկված անձանց ցանկից: Այս արբիտրները միասին ընտրում են նախագահող արբիտր:

Ձայների հավասարության դեպքում նախագահի ընտրությունը վստահվում է կողմերի համատեղ որոշմամբ ընտրված երրորդ տերությանը:

Եթե այս հարցի վերաբերյալ համաձայնություն ձեռք չի բերվում, ապա յուրաքանչյուր կողմ ընտրում է այլ տերություն, եւ նախագահող արբիտրի ընտրությունը կատարվում է ընտրված տերությունների կողմից:

Եթե երկամսյա ժամկետում այս երկու տերությունները համաձայնության չեն գալիս, նրանցից յուրաքանչյուրն առաջարկում է մշտական դատարանի անդամների ցանկից ընտրված երկու թեկնածու, բացառելով այն անդամներին, որոնց ընտրել են կողմերը, կամ որոնք հանդիսանում են տվյալ տերությունների քաղաքացի: Առաջադրված թեկնածուներից նախագահող արբիտր դառնալը որոշվում է վիճակահանությամբ:

Հոդված 46

Այն բանից հետո, երբ կազմվում է տրիբունալը, կողմերը ծանուցում են բյուրոյին դատարանին դիմելու իրենց որոշման մասին՝ ներկայացնելով «Կոմպրոմիսը» [Compromis] եւ արբիտրների անունները:

Բյուրոն անհապաղ յուրաքանչյուր արբիտրի ներկայացնում է «Կոմպրոմիսը» եւ տրիբունալի մյուս անդամների անունները:

Արբիտրաժային տրիբունալը կողմերի նշանակած օրը հրավիրում է նիստ: Բյուրոն իրականացնում է նիստի համար անհրաժեշտ միջոցառումները:

Դատարանի անդամներն իրենց պարտականություններն իրականացնելիս եւ իրենց երկրից դուրս գտնվելիս ունեն դիվանագիտական արտոնություն եւ իմունիտետ:

Հոդված 47

Բյուրոն իրավասու է Պայմանավորվող տերությունների տիրապետմանը հանձնել իր տարածքներն ու աշխատակազմը ցանկացած հատուկ արբիտրաժային խորհրդի գործունեության իրականացման համար:

Մշտական դատարանի իրավազորությունը կարող է կանոնակարգով սահմանված դեպքերում տարածվել պայմանավորվող չհանդիսացող տերությունների կամ Պայմանավորվող տերությունների եւ պայմանավորվող չհանդիսացող տերությունների միջեւ վեճերի վրա, եթե կողմերը համաձայնում են դիմել սույն տրիբունալին:

Հոդված 48

Երկու կամ ավելի կողմերի միջեւ լուրջ վեճի ծագման վտանգի առկայության դեպքում Պայմանավորվող տերություններն իրենց պարտականությունն են համարում վերջիններիս հիշեցնել մշտական դատարանից օգտվելու հնարավորության մասին:

Հետեւաբար նրանք հայտարարում են, որ կողմերին սույն Կոնվենցիայի դրույթների մասին հիշեցնելը եւ խաղաղության շահերից ելնելով՝ մշտական դատարան դիմելու հարցում նրանց ուղղորդելն ինքնին համարվում են բարի ծառայություններ:

Երկու տերությունների միջեւ վեճի առկայության դեպքում նրանցից մեկը մշտապես կարող է միջազգային բյուրոյին ներկայացնել ծանուցում՝ ներառելով հայտարարությունն առ այն, որ վերջինս պատրաստ կլինի վեճը հանձնել արբիտրաժի քննությանը:

Բյուրոն հայտարարության վերաբերյալ անմիջապես տեղեկացնում է մյուս տերությանը:

Հոդված 49

Մշտական վարչական խորհուրդը, որը կազմված է Պայմանավորվող տերությունների՝ Հաագայում հավատարմագրված դիվանագիտական ներկայացուցիչներից եւ Նիդեռլանդների արտաքին գործերի նախարարից, որը հանդես է գալիս որպես նախագահ, պատասխանատու է միջազգային բյուրոյի ղեկավարման եւ վերահսկողության համար:

Խորհուրդը սահմանում է իր ընթացակարգային կանոնները եւ բոլոր այլ անհրաժեշտ կանոնակարգումները:

Այն լուծում է դատարանի գործունեության հետ կապված բոլոր վարչական հարցերը, որոնք կարող են ծագել:

Այն ունի լիարժեք վերահսկողություն պաշտոնատար անձանց եւ բյուրոյի աշխատակիցների նշանակման, լիազորությունների դադարեցման կամ աշխատանքից ազատման հարցում:

Այն սահմանում է վճարումներն ու աշխատավարձը եւ վերահսկում ընդհանուր ծախսերը:

Նիստերի ընթացքում պատշաճ կերպով հրավիրված լինելու դեպքում ինն անդամների ներկայությունը բավարար է խորհրդի քննարկումները վավեր ճանաչելու համար: Որոշումները կայացվում են ձայների մեծամասնությամբ:

Խորհուրդը Պայմանավորվող տերություններին անհապաղ ներկայացնում է իր կողմից ընդունված կանոնակարգը: Այն վերջիններիս տարեկան հաշվետվություն է ներկայացնում դատարանի գործունեության, վարչական մարմնի աշխատանքի եւ ծախսերի մասին: Հաշվետվությունը պարունակում է նաեւ տերությունների կողմից 43-րդ հոդվածի 3-րդ եւ 4-րդ պարբերությունների համաձայն բյուրոյին ներկայացված փաստաթղթերի բովանդակությունը:

Հոդված 50

Բյուրոյի ծախսերը հոգում են Պայմանավորվող տերությունները Համաշխարհային փոստային միության կողմից միջազգային բյուրոյի համար սահմանված չափաբաժնով:

Միացող տերություններից գանձվող ծախսերը հաշվարկվում են այն օրվանից, երբ նրանց միացումը մտնում է ուժի մեջ:

Գլուխ III. Արբիտրաժային վարույթ

Հոդված 51

Արբիտրաժի զարգացումը խրախուսելու նպատակով Պայմանավորվող տերությունները որոշել են արբիտրաժային վարույթի համար կիրառել հետեւյալ կանոնները, եթե կողմերն այլ կանոնների կիրառման վերաբերյալ չեն եկել համաձայնության:

Հոդված 52

Տերությունները, որոնք ունեն արբիտրաժի դիմելու հնարավորություն, կնքում են «Կոմպրոմիս», որով հստակ սահմանվում է վեճի առարկան, արբիտրներ նշանակելու ժամկետները, ձեւը, կարգը եւ ժամկետը, որի շրջանակներում 63-րդ հոդվածով նախատեսված հաղորդակցումը պետք է տեղի ունենա, ինչպես նաեւ գումարը, որը յուրաքանչյուր կողմ պետք է տրամադրի նախապես ծախսերը ծածկելու նպատակով:

Անհրաժեշտության դեպքում «Կոմպրոմիսով» սահմանվում է արբիտրների նշանակման կարգը, տրիբունալի ցանկացած հատուկ լիազորությունների շրջանակը, նիստերի անցկացման վայրը, իր կողմից կիրառվող լեզուն եւ այն լեզուները, որոնցով լիազորված են հանդես գալու իր առջեւ, եւ ընդհանուր առմամբ՝ բոլոր այն պայմանները, որոնց շուրջ կողմերը ձեռք են բերել համաձայնություն:

Հոդված 53

Մշտական դատարանն իրավասու է կազմելու «Կոմպրոմիս», եթե կողմերը համաձայնում են դիմել այդ նպատակով:

Այն ունի նույն իրավասությունը նույնիսկ կողմերից միայն մեկին դիմելու պարագայում, երբ դիվանագիտական ուղիներով համաձայնության հասնելու բոլոր փորձերը ձախողվել են, այն վեճի դեպքում, որը՝

1. նախատեսված է սույն կոնվենցիան ուժի մեջ մտնելուց հետո կնքված կամ թարմացված ընդհանուր արբիտրաժային համաձայնագրով, որը յուրաքանչյուր վեճի համար նախատեսում է «Կոմպրոմիս» եւ ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն չի բացառում «Կոմպրոմիս» կազմելու լիազորությունը դատարանի իրավասությունների շրջանակից: Սակայն մշտական դատարան չեն կարող դիմել, եթե հակառակ կողմը հայտարարում է վեճի՝ իր կարծիքով պարտադիր արբիտրաժային վարույթով չքննվող վեճերի դասին պատկանելու մասին՝ բացառությամբ այն դեպքերի, երբ արբիտրաժային համաձայնագրով արբիտրաժային տրիբունալին իրավասություն է շնորհվում լուծելու այս լրացուցիչ հարցը:

2. Այն վեճը, որը ծագել է մի տերության կողմից մյուս տերությանը ներկայացված՝ իր քաղաքացիներին առնչվող պայմանագրային պարտքի պահանջով, որի լուծման համար ընդունվել է արբիտրաժի մասին առաջարկությունը:

Այս առաջարկությունը կիրառելի չէ, եթե դրա ընդունումը ենթադրում է «Կոմպրոմիսի» կազմելու մեկ այլ ձև:

Հոդված 54

Նախորդ հոդվածում նշված դեպքերում «Կոմպրոմիսը» կազմվում է 45-րդ հոդվածի 3-րդ եւ 6-րդ պարբերություններում սահմանված կարգով ընտրված հինգ անդամներից բաղկացած հանձնաժողովի կողմից:

Հինգերորդ անդամն ի պաշտոնե հանձնաժողովի նախագահն է:

Հոդված 55

Արբիտրի պարտականությունները կարող են վերագրվել մեկ կամ մի քանի արբիտրների, որոնց ընտրում են կողմերը սույն փաստաթղթով հռչակված մշտական արբիտրաժային դատարանի անդամների ցանկից կամ իրենց հայեցողությամբ:

Երբ տրիբունալը չի կազմվում կողմերի միջեւ ուղղակի համաձայնությամբ, գործում է 45-րդ հոդվածի 3-րդ եւ 4-րդ պարբերություններով սահմանված կարգը:

Հոդված 56

Երբ արբիտր է ընտրվում միապետը կամ պետության ղեկավարը, արբիտրաժային վարույթը սահմանվում է նրա կողմից:

Հոդված 57

Նախագահող արբիտրն ի պաշտոնե համարվում է տրիբունալի նախագահ:

Այն դեպքում, երբ տրիբունալը չի ունենում նախագահող արբիտր, այն իր համար նշանակում է նախագահ:

Հոդված 58

Երբ «Կոմպրոմիսը» կազմված է հանձնաժողովի կողմից, 54-րդ հոդվածի համաձայն եւ այլ համաձայնության բացակայության դեպքում հանձնաժողովն ինքն է կազմում արբիտրաժային տրիբունալ:

Հոդված 59

Արբիտրներից որեւէ մեկի մահվան կամ հրաժարականի դեպքում, կամ երբ որեւէ պատճառով անկարող է կատարել իր գործառույթները, թափուր տեղը համալրելու համար կիրառվում է միեւնույն ընթացակարգը, որը կիրառվել է վերջինիս նշանակելիս:

Հոդված 60

Տրիբունալը գտնվում է Հաագայում, եթե կողմերն այլ վայր չեն նախատեսում: Տրիբունալը կարող է գտնվել երրորդ տերության տարածքում միմիայն վերջինիս համաձայնությամբ: Տրիբունալի կողմից նիստի վայրը չի կարող փոփոխվել, երբ այն արդեն ամրագրված է, բացառությամբ կողմերի համաձայնության առկայության դեպքերի:

Հոդված 61

Եթե «Կոմպրոմիսի» համաձայն չի սահմանվում, թե ինչ լեզուներ պետք է կիրառվեն, այդ որոշումը կայացնում է տրիբունալը:

Հոդված 62

Կողմերն իրավունք ունեն նշանակելու հատուկ ներկայացուցիչներ՝ տրիբունալում հանդես գալու համար, եւ գործելու որպես միջնորդ իրենց եւ տրիբունալի միջեւ:

Նրանք իրավասու են նաեւ տրիբունալի առջեւ իրենց իրավունքների եւ շահերի պաշտպանության համար ունենալ իրենց կողմից այդ նպատակով նշանակված պաշտպան կամ փաստաբան:

Մշտական դատարանի անդամները կարող են հանդես գալ որպես ներկայացուցիչներ, իրավախորհրդատուներ կամ փաստաբաններ միայն այն տերության անունից, որը նշանակել է վերջիններիս որպես դատարանի անդամներ:

Հոդված 63

Որպես կանոն արբիտրաժը կազմված է երկու առանձին փուլերից՝ փաստարկներ ներկայացնելու փուլ եւ բանավոր լսումների փուլ:

Փաստարկներ ներկայացնելու փուլը բաղկացած է կողմերի ներկայացուցիչների կողմից գործերի, հակընդդեմ գործերի եւ անհրաժեշտության դեպքում նաեւ պատասխանների տրիբունալի անդամներին եւ հակառակ կողմին փոխանցելու գործընթացից. կողմերը հավելվածի միջոցով ավելացնում են նաեւ գործին կցված բոլոր թղթերն ու փաստաթղթերը: Այս փոխանցումը կատարվում է կա՛մ ուղղակիորեն, կա՛մ միջազգային բյուրոյի միջնորդությամբ՝ «Կոմպրոմիսով» սահմանված կարգով եւ ժամկետներում:

«Կոմպրոմիսով» հաստատված ժամկետը կարող է անհրաժեշտության դեպքում երկարացվել կողմերի փոխադարձ համաձայնությամբ կամ տրիբունալի կողմից արդարացի որոշում կայացնելու նպատակով:

Լսումների փուլը հանդիսանում է կողմերի փաստարկների բանավոր շարադրանքը տրիբունալի առջեւ:

Հոդված 64

Կողմերից մեկի ներկայացրած յուրաքանչյուր փաստաթղթի վավերացված մեկական օրինակ պետք է փոխանցվի նաեւ մյուս կողմին:

Հոդված 65

Բացառությամբ հատուկ դեպքերի՝ տրիբունալը նիստ է գումարում միայն կողմերի փաստարկներ ներկայացնելն ավարտելուց հետո:

Հոդված 66

Լսումների փուլն իրականացվում է նախագահի վերահսկողության ներքո: Դրանք հրապարակային են դառնում միայն տրիբունալի որոշմամբ՝ կողմերի համաձայնությամբ:

Դրանք ներառվում են արձանագրության մեջ նախագահի կողմից նշանակված քարտուղարների կողմից: Սույն արձանագրությունները ստորագրվում են նախագահի եւ քարտուղարներից մեկի կողմից, եւ առանձին վերցված համարվում են բնօրինակներ:

Հոդված 67

Կողմերի փաստարկների ավարտից հետո տրիբունալն իրավունք ունի արգելելու բոլոր նոր թղթերի կամ փաստաթղթերի քննարկումը, որոնք կողմերից մեկը ցանկություն է հայտնում ներկայացնել առանց մյուս կողմի համաձայնության:

Հոդված 68

Տրիբունալը իրավասու է քննության ենթարկել նոր թղթերն ու փաստաթղթերը, որոնք իր զննությանը կհանձնվեն կողմերի ներկայացուցիչների կամ պաշտպանների կողմից:

Այս դեպքում տրիբունալն իրավասու է պահանջել սույն թղթերի եւ փաստաթղթերի հանձնումը հակառակ կողմին՝ այդ մասին տեղեկացնելու պարտավորվածությամբ:

Հոդված 69

Բացի այդ, տրիբունալը կարող է պահանջել կողմերի ներկայացուցիչներից ներկայացնել բոլոր թղթերը եւ պահանջել բոլոր անհրաժեշտ բացատրությունները: Մերժման դեպքում տրիբունալն այս մասին գրառում է կատարում:

Հոդված 70

Ներկայացուցիչներն ու պաշտպաններն իրավունք ունեն բանավոր կերպով ներկայացնելու տրիբունալին բոլոր փաստարկները, որոնք անհրաժեշտ են համարում իրենց գործի պաշտպանության համար:

Հոդված 71

Նրանք իրավունք ունեն ներկայացնելու առարկություններ եւ ընթացակարգային հարցեր: Տրիբունալի որոշումներն այդ հարցերի վերաբերյալ վերջնական են եւ չեն կարող որեւէ այլ լսման առարկա հանդիսանալ:

Հոդված 72

Տրիբունալի անդամներն իրավունք ունեն հարցեր առաջադրել կողմերի ներկայացուցիչներին եւ պաշտպաններին եւ բացատրություն պահանջել կասկածելի հարցերի վերաբերյալ:

Ո՛չ լսումների ընթացքում առաջադրված հարցերը, ո՛չ էլ տրիբունալի անդամների կողմից ներկայացված մեկնաբանությունները չեն կարող համարվել տրիբունալի կամ անդամների կողմից ներկայացված ընդհանրական կարծիք:

Հոդված 73

Տրիբունալը լիազորված է հայտարարել «Կոմպրոմիսի», ինչպես նաեւ գործի շրջանակներում վկայակոչվող այլ պայմանագրերի մեկնաբանման եւ միջազգային իրավունքի սկզբունքների կիրառման մասով իր իրավասության մասին:

Հոդված 74

Տրիբունալն իրավունք ունի սահմանելու գործի վարման ընթացակարգը, որոշելու այն ձեւերն ու ժամկետները, որոնց շրջանակներում յուրաքանչյուր կողմ պետք է ավարտի իր փաստարկները, եւ կազմակերպելու ապացույցների ներկայացման համար անհրաժեշտ բոլոր ձեւականությունները:

Հոդված 75

Կողմերը պարտավորվում են տրիբունալին տրամադրել գործի լուծման համար անհրաժեշտ տեղեկություններն այնքանով, որքանով հնարավոր են համարում:

Հոդված 76

Երրորդ պայմանավորվող տերության տարածքում տրիբունալի կողմից իրականացվող բոլոր ծանուցումների մասով տրիբունալն ուղղակիորեն դիմում է նշված տերության կառավարությանը: Միեւնույն կանոնը կիրառվում է ապացույց ձեռք բերելու նպատակով տեղում ձեռնարկվող քայլերի դեպքում:

Այդ նպատակով առաջադրված պահանջները կատարվում են այնքանով, որքանով թույլ են տալիս հայցվող տերության տիրապետության տակ գտնվող՝ ներպետական իրավունքով սահմանված միջոցները: Դրանք չեն կարող մերժվել, քանի դեռ տվյալ տերությունը չի համարում դրանք իր ինքնիշխան իրավունքների կամ անվտանգության խաթարման համար նախատեսված միջոցներ:

Դատարանը նաեւ մշտապես իրավասու է գործելու այն տերության միջոցով, որի տարածքում այն գտնվում է:

Հոդված 77

Երբ կողմերի ներկայացուցիչներն ու իրավախորհրդատուները ներկայացնում են իրենց գործը հիմնավորող բոլոր փաստարկները, նախագահը լսումները հայտարարում է ավարտված:

Հոդված 78

Տրիբունալի խորհրդակցություններն անցկացվում են դռնփակ, եւ վարույթը մնում է գաղտնի: Յուրաքանչյուր հարց լուծվում է տրիբունալի անդամների ձայների մեծամասնությամբ:

Հոդված 79

Որոշումը պետք է պարունակի այն հիմնավորումները, որոնց վրա վերջինս հիմնված է: Այն պարունակում է արբիտրների անունները. այն ստորագրվում է նախագահի եւ ռեգիստրարի կամ որպես ռեգիստրար հանդես եկող քարտուղարի կողմից:

Հոդված 80

Որոշումն ընթերցվում է դռնբաց նիստում կողմերի ներկայացուցիչների եւ իրավախորհրդատուների պատշաճ կերպով հրավիրված լինելու դեպքում կամ ներկայությամբ:

Հոդված 81

Որոշումը, որը պատշաճ կերպով ընթերցվել եւ ծանուցվել է կողմերի ներկայացուցիչներին, վերջնականապես եւ առանց բողոքարկման հնարավորության վերջ է դնում վեճին:

Հոդված 82

Որոշման մեկնաբանման կամ կատարման շուրջ կողմերի միջեւ ծագած ցանկացած վեճ այլ համաձայնության բացակայության դեպքում պետք է ներկայացվի այն կայացնող տրիբունալին:

Հոդված 83

Կողմերը կարող են «Կոմպրոմիսի» միջոցով իրենց վերապահել որոշման վերանայում պահանջելու իրավունքը:

Այս դեպքում, եթե այլ բան համաձայնեցված չէ, ապա վերանայման պահանջը պետք է ներկայացվի որոշումը կայացրած տրիբունալին: Դա կարող է արվել միայն որոշ նոր փաստերի հայտնաբերման հիմքով, որոնք դիտարկվում են որպես որոշման կայացման հարցում որոշիչ ազդեցություն ունեցող փաստեր, եւ մինչ լսումների ավարտը հայտնի չեն եղել տրիբունալին եւ վերանայում պահանջող կողմին:

Վերանայման վարույթ կարող է հարուցվել միայն տրիբունալի որոշմամբ, որն ուղղակիորեն արձանագրում է նոր փաստի առկայությունը, դրանում ճանաչելով նախորդ պարբերության մեջ նկարագրված բնույթը, եւ այդ հիմքով պահանջը հայտարարում ընդունելի:

«Կոմպրոմիսով» սահմանվում է վերանայման պահանջի ներկայացման ժամկետը:

Հոդված 84

Որոշումը պարտադիր չէ միայն վիճող կողմերի համար:

Երբ այն վերաբերում է Կոնվենցիայի մեկնաբանմանը, որի կողմ հանդիսանում են նաեւ վեճի մասնակից չհանդիսացող կողմերը, Ստորագրող տերությունները խելամիտ ժամկետներում տեղեկացվում են այդ մասին: Այս տերություններից յուրաքանչյուրն իրավունք ունի միջամտելու գործի ընթացքին: Եթե նրանցից մեկը կամ մի քանիսն օգտվում են այս իրավունքից, արբիտրաժային որոշման մեջ ներառված մեկնաբանությունը հավասարապես պարտադիր է դառնում նրանց համար:

Հոդված 85

Յուրաքանչյուր կողմ վճարում է իր սեփական ծախսերը եւ տրիբունալի ծախսերի հավասար բաժինը:

Գլուխ IV. Պարզեցված վարույթով արբիտրաժ

Հոդված 86

Պարզեցված ընթացակարգով քննվող վեճերի դեպքում արբիտրաժային համակարգի գործունեության համար պայմաններ ստեղծելու նպատակով Պայմանավորվող տերություններն ընդունում են հետեւյալ կանոնները, որոնք կիրառվում են այլ համաձայնության բացակայության դեպքում եւ վերապահումով առ այն, որ III գլխի դրույթները կիրառելի են այնքանով, որքանով դա հնարավոր է:

Հոդված 87

Վիճող կողմերից յուրաքանչյուրը նշանակում է մեկ արբիտր: Այսպիսով, ընտրված արբիտրներն ընտրում են նախագահող արբիտր: Եթե նրանք համաձայնության չեն գալիս այս կետի շուրջ, յուրաքանչյուրն առաջարկում է երկուական թեկնածու ընտրված մշտական դատարանի անդամների ընդհանուր ցուցակից՝ բացառությամբ այն անդամների, որոնց նշանակել են կողմերը, եւ որոնք որեւէ կողմի քաղաքացիներ չեն: Այսպիսով, առաջարկված թեկնածուներից թե ով կդառնա նախագահող, որոշվում է վիճակահանությամբ:

Նախագահող արբիտրը գլխավորում է տրիբունալը, որն իր որոշումները կայացնում է ձայների մեծամասնությամբ:

Հոդված 88

Նախկինում ձեռք բերված որեւէ համաձայնության բացակայության դեպքում տրիբունալը կազմավորվելուց անմիջապես հետո սահմանում է այն ժամկետը, որի շրջանակներում երկու կողմերը պետք է հանձնեն իրենց համապատասխան գործերը:

Հոդված 89

Յուրաքանչյուր կողմ հանդես է գալիս տրիբունալի առջեւ ներկայացուցչի միջոցով, որը հանդիսանում է միջնորդ տրիբունալի եւ նրան նշանակող կառավարության միջեւ:

Հոդված 90

Վարույթն իրականացվում է բացառապես գրավոր: Այնուամենայնիվ, յուրաքանչյուր կողմ կարող է դիմել վկաներ եւ փորձագետներ հրավիրելու խնդրանքով: Տրիբունալն իր հերթին իրավունք ունի բանավոր բացատրություններ պահանջելու ներկայացուցիչներից, ինչպես նաեւ փորձագետներից եւ վկաներից, որոնց դատարանում հանդես գալն այն կարող է օգտակար համարել:

ԳԼՈՒԽ V. ԵԶՐԱՓԱԿԻՉ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

Հոդված 91

Սույն կոնվենցիան, պատշաճ կերպով վավերացված լինելով, Պայմանավորվող տերությունների միջեւ հարաբերություններում կփոխարինի 1899 թվականի հուլիսի 29-ին կնքված Միջազգային վեճերի խաղաղ կարգավորման մասին կոնվենցիային:

Հոդված 92

Սույն կոնվենցիան կվավերացվի հնարավորինս արագ:

Վավերացումները կպահպանվեն Հաագայում:

Առաջին ի պահ հանձնվող վավերացումներն *արձանագրվում* եւ ստորագրվում են մասնակից տերությունների ներկայացուցիչների եւ Նիդեռլանդների արտաքին գործերի նախարարի կողմից:

Վավերացումների հետագա ի պահ հանձնումը կատարվում է գրավոր ծանուցման միջոցով՝ ուղղված Նիդեռլանդների կառավարությանը, վավերացման ենթակա փաստաթղթին կից:

Վավերացումների առաջին ի պահ հանձնման *արձանագրման*, նախորդ պարբերությունում նշված ծանուցումների, եւ վավերացման ենթակա փաստաթղթի պատշաճ կերպով վավերացված օրինակներն անմիջապես Նիդեռլանդների կառավարության կողմից դիվանագիտական ուղիներով ուղարկվում են Խաղաղության երկրորդ համաժողովին հրավիրված տերություններին, ինչպես նաեւ սույն կոնվենցիային միացած տերություններին: Նախորդ պարբերությունում մեկնաբանվող դեպքերում նշված կառավարությունը տերություններին տեղեկացնում է նաեւ իր կողմից ծանուցումն ստանալու ամսաթվի մասին:

Հոդված 93

Ստորագրող չհանդիսացող տերությունները, որոնք հրավիրված էին Խաղաղության երկրորդ համաժողովին, կարող են միանալ սույն կոնվենցիային:

Այն տերությունը, որը ցանկանում է միանալ, իր նկրտումների մասին գրավոր ծանուցմամբ տեղեկացնում է Նիդեռլանդների կառավարությանը՝ նրան փոխանցելով միացման ակտը, որն ի պահ է հանձնվում տվյալ պետության արխիվներում:

Սույն կառավարությունն անմիջապես Խաղաղության երկրորդ համաժողովին հրավիրված մյուս տերություններին է փոխանցում ծանուցման, ինչպես նաեւ միացման մասին ակտի պատշաճ կերպով վավերացված օրինակները՝ նշելով իր կողմից ծանուցումն ստանալու ամսաթիվը:

Հոդված 94

Պայմանները, որոնց դեպքում Խաղաղության միջազգային համաժողովին չհրավիրված տերությունները կարող են միանալ սույն կոնվենցիային, հանդիսանում են Պայմանավորվող տերությունների միջեւ հետագա համաձայնության առարկա:

Հոդված 95

Այն տերությունների համար, որոնք վավերացումների առաջին ի պահ հանձնմանը կողմ չեն հանդիսացել, սույն կոնվենցիան ուժի մեջ է մտնում սույն ի պահ հանձնման *արձանագրության* օրվանից վաթսուն օր անց, եւ այն տերությունների դեպքում, որոնք վավերացնում կամ միանում են հետագայում, Նիդեռլանդների կառավարության կողմից իրենց վավերացման կամ միանալու մասին ծանուցումն ստանալուց վաթսուն օր անց:

Հոդված 96

Այն դեպքում, երբ պայմանավորվող կողմերից մեկը որոշում է դուրս գալ սույն կոնվենցիայից, դուրս գալու մասի գրավոր կերպով ծանուցում է Նիդեռլանդների կառավարությանը, որն անմիջապես պատշաճ կերպով վավերացված օրինակի միջոցով ծանուցում է մնացած տերություններին՝ տեղեկացնելով ծանուցումն ստանալու օրվա մասին:

Դուրս գալն ուժի մեջ է մտնում միայն ծանուցում ներկայացրած տերության համար եւ Նիդեռլանդների կառավարության կողմից ծանուցումն ստանալուց մեկ տարի անց:

Հոդված 97

Նիդեռլանդների արտաքին գործերի նախարարի կողմից վարվող գրանցամատյանում նշվում է վավերացումների ի պահ հանձնման ամսաթիվը 92-րդ հոդվածի 3-րդ եւ 4-րդ կետերի համաձայն, ինչպես նաեւ միացման (93-րդ հոդված, 2-րդ պարբերություն) կամ դուրս գալու (96-րդ հոդված, 1-ին պարբերություն) մասին ծանուցումների ստացման ամսաթվերը:

Յուրաքանչյուր Պայմանավորվող տերություն ունի գրանցամատյան մուտք գործելու եւ այնտեղից պատշաճ կերպով վավերացված քաղվածքներ ստանալու իրավունք:

Ի վկայություն սույնի՝ լիազորված ներկայացուցիչները դրել են իրենց ստորագրությունները սույն կոնվենցիայում:

Կատարված է Հաագայում 1907 թվականի հոկտեմբերի 18-ին, մեկ օրինակից, որը պահվում է Նիդեռլանդների կառավարության արխիվում, իսկ դրա պատշաճ կերպով վավերացված օրինակները դիվանագիտական ուղիներով ուղարկվում են Պայմանավորվող տերություններին:

Սույնով հավաստվում է, որ կցված տեքստը 1907 թվականի հոկտեմբերի 18-ին ստորագրված «Միջազգային վեճերի խաղաղ կարգավորման մասին» կոնվենցիայի հայերեն պաշտոնական թարգմանությունն է:



**Հայաստանի Հանրապետության
արտաքին գործերի նախարարություն**